

Kritisk refleksjon over egen praksis gjennom fire linser: egen erfaring, studenter, kollegaer og litteratur.

P. Wallin, *Institutt for pedagogikk og livslang læring*

Vi ser en stadig økende bevissthet og verdsetting av formell og forskningsbasert pedagogisk kompetanse i høyere utdanning både politisk og strategisk. Det medfølger skjerpede krav til dokumentasjon av kompetanse og utviklingsarbeid. Våren 2019 startet seksjon for Universitetspedagogikk pilotering av NTNUs nye tilbud innen utdanningsfaglig basiskompetanse – UniPed. Det nye tilbudet utvikles for å møte regjeringens krav om pedagogisk kompetanse for ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger i universitets- og høyskolesektoren. Programmet er strukturert rundt en felles introduksjonsdel (110 timer), fordjupningsmoduler (80 timer) og en avsluttende refleksjon (10 timer). Introduksjonsdelen bygger på samlingsbasert arbeid rundt sentrale tema innenfor undervisning, veiledning, læring og vurdering (60 timer), kollegaveiledning av undervisning (20 timer) og et pedagogisk utviklingsprosjekt (30 timer).

Med tanke på pedagogisk kompetanseutvikling, er det, derimot, i seg selv ikke nok å kun «svare ut» formelle krav gjennom tiltak med obligatorisk deltakelse for ansatte. Visjonen for UniPed programmet er derfor at deltakerne videreutvikler sine kritisk reflekterende tilnærminger til undervisning, veiledning, læring og vurdering. Programmet har også en klar intensjon å stimulere og støtte deltakerne til å utvikle et ønske og selvtillit til å prøve og utforske muligheter innenfor egen praksis, en vilje og evne til å støtte studenter og kolleger innom undervisning, veiledning, læring og vurdering og en nysgjerrighet til å se og lære fra ulike perspektiver. Videre er programmet utformet rundt og skal fremme følgende fire kjerneverdier: kollegialt, bevisst, variert og helhetlig. Læringsutbytte på disse nevnte områdene vil innebære langsiktige prosesser både på et personlig, og kollegialt nivå, i deltakernes respektive fagmiljøer.

Med dette som bakteppe skal deltakere i sine pedagogiske utviklingsprosjekt knytte ideer og tilnærminger fra samlinger til sine egne praksishverdager som underviser ved universitetet. Under prosessen få de støtte og veiledning i kollegaveiledningsgruppa hvor de kan diskutere og dele ideer og tilnærminger med kolleger fra andre fagområder. Utviklingsprosjekter tar utgangspunkt i en konkret pedagogisk utfordring eller ide som oppstår i deltagerens praksis og målet er at prosjektet skal ha konsekvenser for praksishverdagen, samt resultere i en eller annen form for aksjon i fagmiljøet eller egen undervisningspraksis.

Ved å bruke denne beskrivelsen som utgangspunkt skal rapporten systematisk undersøke og drøfte mulige tilnærminger og løsninger som er direkte relevante for situasjonen. I den systematiske analysen skal det trekkes inn synspunkter og kunnskap fra fire perspektiver: egen erfaring, studenter, kollegaer og litteratur. I tillegg til direkte innvirkning på egen praksis er målet også at deltakerne oppsummerer sine prosjekter i form av en rapport som andre undervisere kan lese, bli inspirert av og lære av, samt kunne oversette argumenter og funn til sine egne sammenhenger.

Å ta denne ideen et skritt videre er å dele rapportene utover programmetsgrenser og bidra til å bygge en kultur for utvikling av utdanning. Det å dele pedagogisk utviklingsarbeid i passende formater, slik at andre kan lære av det og fortsette å utvikle videre det området eller temaet er også et sentralt element i Scholarship of Teaching and Learning (SoTL) (Mårtensson, Roxå, & Olsson, 2011). Med dette i bakhodet er det en stor glede at tretten deltakere ønsket å dele sine ti utviklingsprosjekter i denne spesialutgave av “Læring om Læring”.

I artikkelen «Å lære studentene kritisk refleksivitet gjennom lærerens pedagogiske sensitivitet i undervisningen» fokuserer Ramirez på læring av kritisk refleksivitet hos voksne studenter i høyere utdanning. Hun beskriver hvordan ulike studentaktive undervisningsformer kan fremme studentenes selvoppdagelse og refleksjon, samt hvordan det forskyver underviserrollen mot et fokus på tilrettelegging av gode diskusjoner, dialoger og samhandling. Refleksjon står også sentralt i artikkelen «Bruk av refleksjon i praksisnær undervisning på medisinstudiet ved NTNU» av Mjølstad. Med en økende interesse for utvikling av profesjonalitet innenfor medisinstudiet som utgangspunkt undersøker

denne artikkelen hvordan refleksjonsskriving kan hjelpe studenter med å identifisere og reflektere over faglige og etiske problemstillinger, i tillegg til å kjenne grenser for egen faglig kompetanse.

I tillegg til refleksjon er aktiv studentdeltakelse et sentralt tema i artiklene i denne utgaven. Rasch fokuserer i arbeidet sitt «Increasing student preparation and participation through flipped classroom and other measures» på implementering av en omvendt klasseromstilnærming og andre tiltak for å øke studentens forberedelse og deltakelse. Med fokus på Padlet undersøker Antonsen, Karlsaune og Wichstrøm i «Kan bruk av responsverktøyet Padlet bidra til økt studentaktivitet i forelesningen hos de desentrale studentene og de som er tilstede i forelesningssalen?» hvordan dette responsverktøyet kan fungere til å øke studentenes aktivitet i forelesningen når studenter sitter både i klasserommet og andre steder. I artikkelen «Undervisning av matematisk modellering i operasjonsanalyse – innføring av studentsentrerte modelleringsøker i forelesningene» undersøker Gullhav hvordan studentsentrerte modelleringsøker kan støtte studenter i å utvikle modelleringskompetanse i emner innen fagfeltet operasjonsanalyse. Ved å skifte fokus mot forskjell i kunnskapsgrunnlag beskriver artikkelen «Studenter fra ulike fag og land, og inndeling i diskusjonsgrupper om bærekraft og verdier» av Nilsen utfordringer og muligheter med diskusjonsgrupper der studenter kommer ifra ulike studieprogram, samt har ulik nasjonalitet og språklige forutsetninger. Hun undersøker hvordan ulikt kunnskapsgrunnlag om bærekraft påvirker normer, holdninger og framtidstro i denne typen av diskusjonsgrupper.

Vik trekker i sitt arbeid «Learning the hard way – Reflections on the translation of insights from the pedagogy of martial arts to social science» på sine erfaringer fra kampsporten og undervisning i høyere utdanning. Han illustrerer hvordan kunnskap og læring innenfor forskjellige domener kan bidra til og informere hverandre. En annen type samspill undersøker Parmiggiani i «The role of theory in empirical research methods in Information Systems: An agile lecture sequence approach». Hun foreslår et rammeverk i form av en agil forelesningssekvens for å gjøre eksplisitt rollen av teori på tvers av forskningsprosessen når man underviser i forskningsmetoder i informasjonssystemer. Omland på den andre siden ser på utfordringer med studentevaluering. I «Studentevaluering av enkeltforelesninger i emner med mange undervisere» beskriver han hvordan en kort og anonym nettbasert evaluering som gjennomføres like etter forelesningen kan være en god måte å evaluere forelesninger på i emner med mange undervisere. Greker og André ser i sitt bidrag «Evaluering av undervisningsopplegg i arbeidsmiljø og konflikthåndtering» nærmere på undervisningsopplegg hvor studentene får forelesning innen tema arbeidsmiljø og konflikt og konflikthåndtering. Målet er å undersøke hvordan man på pedagogisk måte kan legge til rette for god læring innen ledelse, arbeidsmiljø, konflikt og konflikthåndtering for sykepleiestudenter.

I tillegg til disse 10 bidragene som er resultat av prosjektarbeidet i UniPed-programmet, inneholder denne utgaven også tre bidrag fra webinar-festivalen 2020.

Ghahfarokhi og Mavroudi undersøker hvordan effekten av flipped classroom som undervisningsform oppleves av studentene og hvordan underviserne har utnyttet denne kunnskapen, til å engasjere studentene og skape bedre kommunikasjon. Rouhani reflekterer over tema diskutert i SFU'en ExcITED sin sommerskole "Research in computing education". Blant annet ønsker han å dele kunnskap om utviklingen av interaktive e-bøker og verktøy for adaptiv læring. Kjelsberg har gjennomført en studie blant studentene i «Ingeniørfaglig innføringsemne», hvor han har undersøkt hva som motiverer studentene til å bli ingeniører og ser på hvordan disse motivasjonsfaktorene kan knyttes til temaene som berøres i emnet og spesielt hvordan disse kan gjøre Bildung-begrepet relevant for studentene.

REFERENCES

Mårtensson, K., Roxå, T., & Olsson, T. (2011). Developing a quality culture through the scholarship of teaching and learning. *Higher Education Research and Development*, 30(1), 51–62. <https://doi.org/10.1080/07294360.2011.536972>